

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO
Į S A K Y M A S

**DĖL DUOMENŲ SURINKIMO IR ABSORBUOJAMŲ BEI IŠMETAMŲ
ŠILTNAMIO EFEKTĄ SUKELIANČIŲ DUJŲ KIEKIO SKAIČIAVIMO ŽEMĖS
NAUDOJIMO KEITIMO IR MIŠKININKYSTĖS SEKTORIUJE HARMONIZUOTOS
METODIKOS PATVIRTINIMO**

2012 m. spalio 9 d. Nr. D1-819/3D-790
Vilnius

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 24 d. nutarimo Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“ (Žin., 2010, Nr. [38-1784](#), Nr. [90-4772](#)) 1.1.1 ir 1.14.3 punktais, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 1998, Nr. [84-2353](#); 2010, Nr. [125-6395](#)), 9.5 punktu ir siekdami stiprinti institucinius pajėgumus ir užtikrinti kokybišką pagal Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos, ratifikuotos Lietuvos Respublikos Seimo 1995 m. vasario 23 d. nutarimu Nr. I-812 „Dėl Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos ratifikavimo“ (Žin., 1995, Nr. [18-413](#)), Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolo, ratifikuoto Lietuvos Respublikos įstatymu dėl Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolo ratifikavimo (Žin., 2002, Nr. [126-5728](#)), 3 straipsnio 3 ir 4 dalyse, 5 straipsnio 1 dalyje ir 7 straipsnio 1 dalyje ir 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendime Nr. 280/2004/EB dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos Bendrijoje monitoringo mechanizmo ir Kioto protokolo įgyvendinimo (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 8 tomas, p. 57) nurodytos kasmet rengiamos nacionalinės išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio apskaitos ataskaitos dalies, susijusios su žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriaus absorbuojamų bei išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio apskaičiavimu, atlikimą:

1. T v i r t i n a m e Duomenų surinkimo ir absorbuojamų bei išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio skaičiavimo atlikimo žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriuje harmonizuotą metodiką (toliau – Metodika) (pridedama).

2. P a v e d a m e:

2.1. Valstybinei miškų tarnybai, vadovaujantis Metodika bei Tarpvyriausybės klimato kaitos komisijos parengtomis Žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės veiklų gairėmis (*Good Practice Guidance for Land Use, Land-Use Change and Forestry, IPCC 2003*), rinkti informaciją ir duomenis atrankiniu metodu nacionalinės miškų inventorizacijos pastoviuose apskaitos bareliuose, derinant tiesioginius matavimus su įvertinimais, gautais nuotoliniais metodais ar kitu būdu, apie kasmetinę žemės naudmenų ir miško žemės plotų kaitą ir atlikti galutinius absorbuojamų ir išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio skaičiavimus žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriuje;

2.2. Nacionalinei mokėjimo agentūrai prie Žemės ūkio ministerijos ir valstybės įmonei Valstybės žemės fondui teikti turimą informaciją ir duomenis apie žemės naudmenų paskirtį, žemės naudmenų rūšis ir jų pokyčius, kurie naudojami kaip papildoma informacija absorbuojamų ir išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio skaičiavimams žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriuje atlikti;

2.3. Aplinkos apsaugos agentūrai vykdyti absorbuojamų ir išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio skaičiavimų ir aprašomosios dalies žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriuje kokybės užtikrinimą bei kokybės kontrolę ir tvarkyti šių duomenų, informacijos ir skaičiavimų archyvą.

APLINKOS MINISTRAS

GEDIMINAS KAZLAUSKAS

ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS

KAZYS STARKEVIČIUS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2012 m. spalio 9 d.
įsakymu Nr. D1-819/3D-790

DUOMENŲ SURINKIMO IR ABSORBUOJAMŲ BEI IŠMETAMŲ ŠILTNAMIO EFEKTĄ SUKELIANČIŲ DUJŲ KIEKIO SKAIČIAVIMO ŽEMĖS NAUDOJIMO KEITIMO IR MIŠKININKYSTĖS SEKTORIJE HARMONIZUOTA METODIKA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Duomenų surinkimo ir absorbuojamų bei išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio skaičiavimo atlikimo žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriuje harmonizuota metodika (toliau – Metodika) nustato reikalingų duomenų ir informacijos surinkimą ir naudojimą absorbuojamų ir išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio skaičiavimams vykdyti žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės (angl. k. – *LULUCF*) sektoriuje rengiant kasmetines nacionalines išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio apskaitos ataskaitas ir jas teikiant Europos Sąjungos institucijoms ir Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos sekretariatui.

2. Duomenų surinkimo ir absorbuojamų bei išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) kiekio skaičiavimo atlikimo Metodika rengiama vadovaujantis Tarpyvyriausybės klimato kaitos komisijos parengtomis Žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės geros praktikos gairėmis (*Good Practice Guidance for Land Use, Land-Use Change and Forestry, IPCC 2003*).

3. Pagal šią Metodiką vykdomiems absorbuojamų bei išmetamų ŠESD kiekio skaičiavimams atlikti žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriuje atliekami šie veiksmai:

3.1. renkami duomenys ir informacija apie visą Lietuvos Respublikos teritorijos žemę, nepriklausomai nuo žemės naudmenos rūšies ir nuosavybės formos;

3.2. vykdoma vieninga visų žemės naudmenų ir jų pokyčių kasmetinė apskaita, surenkant informaciją ir duomenis atrankiniu metodu nacionalinės miškų inventorizacijos pastoviuose apskaitos bareliuose ir derinant tiesioginius matavimus su įvertinimais, gautais nuotoliniais metodais ar kitu būdu, apie kasmetinę žemės naudmenų ir miško žemės plotų kaitą, ir šių duomenų pagrindu atliekami skaičiavimai.

II. ŽEMĖS NAUDMENŲ APIBRĖŽTYS

4. Vadovaujantis Žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės geros praktikos gairėmis, duomenys renkami ir absorbuojamų bei išmetamų ŠESD kiekio skaičiavimai atliekami žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriuje žemės naudmenos skirstant į šias 6 grupes: 1) miško žemė (anglų k. – *forest land*); 2) produkuojanti žemė (anglų k. – *cropland*); 3) pievos (anglų k. – *grassland*); 4) šlapžemės (anglų k. – *wetlands*); 5) užstatyta teritorija (anglų k. – *settlements*); 6) kita žemė (anglų k. – *other land*). Fiksuojamas ir į apskaitą traukiamas minimalus žemės naudmenų grupės (toliau – ŽNG) plotas – 0,1 ha.

5. Šioje Metodikoje vartojamų ŽNG apibrėžtys:

5.1. **miško žemė** – suprantama kaip Lietuvos Respublikos miškų įstatyme (Žin., 1994, Nr. [96-1872](#); 2001, Nr. [35-1161](#)) apibrėžti miško žemės plotai, išskyrus žemę, skirtą miškui įveisti ir aikštes, kurios vis dar naudojamos žemės ūkio poreikiams;

5.2. **produkuojanti žemė** – tai ariama žemė, kuriai priskiriami nuolat dirbami (ariami) ar laikinai nedirbami plotai, naudojami arba tinkami naudoti žemės ūkio augalams auginti, pūdymai (juodieji ir sideraliniai), dirvonai (plotai, kurie anksčiau buvo nuolat ariami ir jau

daugiau kaip vienerius metus nenaudojami žemės ūkio augalams auginti ar pūdyams), daržai, inspektai, dengti šiltnamiai, sodai ir uogynai, taip pat žemės plotai, kurie naudojami gėlėms ir dekoratyviniams augalams auginti. Sodai, uogynai, gėlynai, daržai, šiltnamiai ir kt., patenkantys į kolektyvinių sodų, namų valdų, miestų teritoriją, yra priskiriami užstatytų teritorijų grupei;

5.3. **pievos** – tai ganyklos, natūralios ir kultūrinės pievos, kurios naudojamos ar gali būti naudojamos šienavimui ar gyvuliams ganyti. Taip pat šiai ŽNG priskiriami įvairaus glaudumo krūmynai susiformavę pievose. Dėl sėjomainos ypatumų ariamos žemės plotai laikinai (iki 5 metų), apsėti kultūriniais žoliniais augalais (dobilais, liucernomis ar kt.) bei paversti ganyklomis ar šienaujamomis pievomis, pievų grupei nepriskiriami, o įskaitomi į produkuojančios žemės plotus;

5.4. **šlapžemės** – tai vidaus vandenys (ežerai, upės, dirbtiniai tvenkiniai), pelkės, durpynai, melioracijos grioviai;

5.5. **užstatyta teritorija** – tai visos miestų, gyvenviečių, sodybviečių, komercinių statinių teritorijos, geležinkeliai, bendrojo naudojimo keliai, elektros tiekimo linijos, kitos technologinės trasos;

5.6. **kita žemė** – tai žemės naudmenų plotai, kurie nepatenka į pirmiau pateiktą žemės naudmenų grupę. Tai smėlio karjerai, akmenynai, kopos ir kt.

III. DUOMENŲ SURINKIMO IR SKAIČIAVIMO METODAI

6. Pagal Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos ir Kioto protokolo reikalavimus duomenys apie kasmetinę žemės naudmenų ir miško žemės plotų kaitą renkami ir skaičiavimai absorbuojamų ir išmetamų ŠESD kiekio žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriuje atliekami vadovaujantis Žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės geros praktikos veiklos gairėmis.

7. Žemės naudmenų plotų ir jų pokyčių apskaitai pagal Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvenciją vykdyti:

7.1. pagrindinė informacija ir faktiniai duomenys apie kasmetinę žemės naudmenų ir miško žemės plotų kaitą, pagal kuriuos atliekami absorbuojamų ir išmetamų ŠESD kiekio skaičiavimai žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriuje, renkami tiesioginių atrankinių matavimų būdu pastoviuose apskaitos objektuose;

7.2. nuotoliniai metodai, žemės savininkų deklaracijos apie jų valdose vykstančius žemės naudojimo pokyčius ir kiti duomenys naudojami kaip papildoma informacija arba kaip informacija retrospektyvinei analizei atlikti;

7.3. naudojami Valstybinės miškų inventorizacijos atrankos metodu nustatyti pastovūs apskaitos bareliai (toliau – bareliai), kurių paskirtį apibrėžia Valstybinės miškų inventorizacijos atrankos metodų nuostatai, patvirtinti aplinkos ministro 2004 m. lapkričio 8 d. įsakymu Nr. D1-570 (Žin., 2004, Nr. 17-6343; 2012, Nr. [16-694](#));

7.4. apskaita bareliuose atliekama vadovaujantis Nacionalinės miškų inventorizacijos darbo taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus 2012 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. 161-12-V;

7.5. informacijos objektyvumas užtikrinamas viešai neskelbiant pastovių apskaitos barelių vietų bei nepaliekant juose lengvai pastebimų apskaitos atlikimo pėdsakų;

7.6. barelių permatavimo bei inventorizacijos ciklas – 5 metai, statistinė informacija apie žemės naudmenų ir miško žemės plotų kaitą yra apibendrinama kasmet, analizuojant paskutinių 5 metų duomenis;

7.7. tiesioginius matavimus apskaitos objektuose atlieka dvi (6 specialistai) miško žemės naudmenų matavimo ir dvi (4 specialistai) žemės ūkio ir kitų naudmenų matavimo grupės;

7.8. kasmetiniai žemės naudmenų ir miško žemės plotų pasikeitimo vertinimai atliekami kombinuojant atrankinius apskaitos metodus: plotinį (dalinant pastovius barelius į sektorius)

ir taškinį: retrospektyvinė informacija, kol nėra visos šalies mastu atliktų tiesioginių matavimų, rengiama taškiniu būdu; atlikus tiesioginius matavimus – plotiniu būdu.

8. Žemės naudmenų plotų ir jų pokyčių apskaitai pagal Kioto protokolo reikalavimus vykdyti renkami:

8.1. duomenys apie kasmetinę miško žemės plotų kaitą, kurie reikalingi absorbuojamų ir išmetamų ŠESD kiekio skaičiavimams žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriuje atlikti pagal Kioto protokolo 3 straipsnio 3 dalies reikalavimus, renkami nuotoliniais kartografavimo metodais. Duomenų šaltinis – Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastras;

8.2. duomenys apie kasmetinę miško žemės plotų kaitą, kurie reikalingi absorbuojamų ir išmetamų ŠESD kiekio skaičiavimams žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriuje atlikti pagal Kioto protokolo 3 straipsnio 4 dalies reikalavimus, renkami tiesioginių atrankinių matavimų metodu. Duomenų šaltinis – Nacionalinės miškų inventorizacijos pastovūs apskaitos bareliai;

8.3. duomenys apie kasmetinę ne miško žemės plotų kaitą, pareikalavus Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos sekretoriatui ar Europos Sąjungos institucijoms, renkami nuotoliniais kartografavimo metodais. Duomenų šaltinis – Valstybės žemės fondas.

9. Kaupiamos anglies kiekis miško žemėje nustatomas pagal apskaitos bareliuose inventorizuotą sumedėjusios miško augalijos (medžių) gyvą ir mirusią biomasę, anglies kiekį miško paklotėje bei dirvožemyje, o žemės ūkio bei kitose naudmenose – pagal apskaitos bareliuose inventorizuotą žemės ūkio augalų biomasę, sumedėjusios augalijos (medžių) gyvą ir mirusią biomasę, anglies kiekį dirvožemyje.

10. Absorbuojamų ir išmetamųjų ŠESD kiekis apskaičiuojamas pagal Žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės geros praktikos gairėse pateiktus skaičiavimo metodus, naudojant pateiktas standartines bei šalies (anglų k. – *country specific*) reikšmes ir emisijų faktorius. Naudojamos šalies reikšmės yra papildomai aprašomos Nacionalinėje išmetamųjų ŠESD kiekio apskaitos ataskaitos žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės dalies metodologijos skyriuje.

11. Kasmet (iki gruodžio 31 d.) renkami einamųjų metų duomenys apie kasmetinę žemės naudmenų ir miško žemės plotų kaitą, kurie reikalingi absorbuojamų ir išmetamų ŠESD kiekio skaičiavimams žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriuje atlikti.

IV. DUOMENŲ RINKIMO IR SKAIČIAVIMŲ KONTROLĖ

12. Duomenų rinkimo ir skaičiavimo kontrolę vykdo Valstybinės miškų tarnybos sudaryta kontrolės grupė ir Aplinkos apsaugos agentūra.

13. Valstybinės miškų tarnybos sudaryta kontrolės grupė vykdo:

13.1. lauko darbų kontrolę, kas mėnesį patikrindama ne mažiau kaip 5% visų išmatuotų miško ir ne miško žemės naudmenų apskaitos barelių vienetų;

13.2. pradinę duomenų, formuojamų duomenų bazių, skaičiavimų ir rašomų ataskaitų kokybės kontrolę.

14. Aplinkos apsaugos agentūra vykdo galutinę absorbuojamų ir išmetamų ŠESD kiekio žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriuje skaičiavimų ir aprašomosios dalies kokybės kontrolę bei tvarko duomenų, informacijos ir skaičiavimų archyvą.

V. DUOMENŲ BAZIŲ FORMAVIMAS IR DUOMENŲ TEIKIMAS

15. Kasmetinės žemės naudmenų ir miško žemės plotų kaitos duomenų bazės (toliau – Duomenų bazės) saugomos Valstybinės miškų tarnybos duomenų bazių serveryje.

16. Valstybinė miškų tarnyba užtikrina prieigą Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos sekretoriato ekspertams prie šių duomenų bazių.

17. Valstybinė miškų tarnyba:

17.1. kartu su Aplinkos ministerijos įgaliotais ekspertais ŠESD apskaitai ne miško

žemėje atlieka surinktų duomenų analizę ir skaičiavimus;

17.2. rengia nacionalinės ŠESD kiekio apskaitos ataskaitos žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriaus aprašomąją dalį, atsižvelgdama į Žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės veiklos gairėse pateiktus reikalavimus;

17.3. perkelia skaičiavimo rezultatus (praėjusių metų laikotarpio) į Tarpvyriausybės klimato kaitos komisijos parengtas bendrąsias ataskaitos teikimo formas (anglų k. – *CRF Reporter*);

17.4. kiekvienais metais iki gruodžio 1 d. teikia 17.2 ir 17.3 punktuose nurodytą informaciją Aplinkos apsaugos agentūrai;

17.5. pagal kompetenciją pildo kokybės kontrolės ir dokumentacijos protokolus bei teikia Aplinkos apsaugos agentūrai informaciją, naudojamą rengiant nacionalinės išmetamų ŠESD kiekio apskaitos žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriaus ataskaitą, archyvuoti kaupti.
